

scutifer Rdi. de Hurgio» [el senyor de Mataplana] signa, en una carta de franqueses per als hab. de La Pobla de Lillet: «a *St. Miquel de Coll de Merola*» (SerraV., o.c. III, 317).

En fi, encara S. XIV. 1391: una altra esgl. que SerraV. localitza allà, és *Sant Cerni de Merola* (III, 167; i en dóna més inf. s.v. *Muga*); 1421: el notari Pere de *Merolla* (bis), o.c. III, 171); 1467: «el discret Joan *Marolla* --- *Merolla* ---» (molt repetit, sempre amb *-ll-*, personatge molt conegut de La Pobla (o.c. 178-9); 1478: Mn. Johan *Merolla*, rector de Thoses (ib. III, 308); 1573: *Marola* nom d'una masada en te. de La Pobla (ib. III, 184). Un «Bernardus de *Marola*» d'un doc. de 1198 del *Cart. de Poblet* (p.184), tant pot venir de (1) com de (2), car Poblet tenia moltes heretats en el Berguedà: com que el (2) ja quasi no és Berguedà, jo creuria (1) o (3), si bé la grafia més aviat indicaria el (2).

3) A mig camí de (1) a (2): *Merolla*, mas i collada, prop de la ciutat de Berga, te. la Vallldan; en la nostra enq. de 1954, En Codina l'anotà com denominació d'un antic mas, amb la pron. «*mərɔʎə*» (P² 4v²) C.A.Torras el dóna com «Coll de *Merolla*» a 0h40 de la ciutat en el camí de Cercs, o sigui al NE.: com que aquest terme mun. en part rodeja, per sota, el de la ciutat, tot deu ser nom d'una mateixa partida: molt llunyana tant del (2) com de (1) i per tant inconfusible amb cap dels dos.

En conclusió són tres llocs diferents, però dins la mateixa comarca, i de nom quasi idèntic: en el fons no sembla haver-hi altra diferència que la variant de la consonant lateral: *l* en (1), *ʎ* en (2) i (3); tònica *ɔ* oberta en tots; la vocal de la primera síl·laba és també el so *ə* neutre del cat. or. escrit amb *e* constant des del S.IX en (1), mentre que en el (2) la grafia antiga oscil·la entre *e/a*: val a dir que aquesta *a* és notablement antiga, 2 casos en els SS.X-XII (des de 965) i altres en els XIV i XV, però també hi ha bastantes dades antigues de *e*, a. 982, 1297, 1391, 1421, 1278 i avui general (fora de la variant assimilada *Morolla*, que també pressuposa *e*).

En total no és gaire dubtós que tot (salvant el detall *l/ʎ*) es pugui mirar com resultat d'una base enterament idèntica, si bé amb anticipació de la neutralització de *-e/ə/*, ajudada per l'acció de la *r* següent. I fóra ben increïble que tres noms, pràcticament iguals, dins una mateixa comarca, no tinguin la mateixa

ETIM., que no ha estudiat ningú, si no és la vaga opinió de M-Lübke (*BDC* XI, 27) «origen obscur», amb una al·lusió a *MERULLA* variant vulgar del ll. *MEDÜLLA*, amb un sign. que no indica com li fóra aplicable encara que expliqués la forma del nom. Però no, ni això, car *Merola* té *l*, no pas *ll*, i tots tres tenen *ɔ* oberta.¹

Tanmateix ens anima a cercar una etimologia única el fet que també coincideix la situació i naturalesa

de tots tres llocs: tots tres, llogarets muntanyencs, en paisatge agreste; tant (3) com (2) són una collada: famosa i importantíssima la del (2). En (1) en el fons també hi ha collada: la del capdamunt de la vall de *Merola*, per on tramunta la vella via de Puig-reig i el Berguedà a Cardona («el camí de la sal»); i la vall mateixa és una separació, com ho són les collades: és la vall que separa els grossos termes de Navars i Serrateix (noms tots dos de data carolíngia), i amb Puig-reig al peu.

Proposo, doncs: el cèltic *MEDÜLLA* 'paratge inter-medi, lloc del mig', femení (o neutre plural) del tipus *MEDÜLLO-*, que estudiarem a l'article *Mesull*, exemplificant-lo en més d'una dotzena de NLL catalans, i algun altre de l'àrea celto-romànica. Ja veurem allí que la vibril·lant cèltica *ð* hi apareix representada per *-r-* en 4 o 5 dels casos; i amb les altres reproduccions aproximades *-z-* o *-b-*, en els casos restants.

Hi ha, doncs, evidència topo-semàntica, i sense objecció fonètica de gaire entitat. En tot cas no ho és la *ɔ* oberta, car això pot explicar-se bé i vàriament: potser un cas del canvi secundari de *ó* en *ò* (hi comparariem *ÖLLA* > *ɔʎə*), canvi que sovint es produeix en els noms en *-a* final, fins a constituir quasi una llei fonètica del cat. central i merid.: la que vaig establir i detallar en *LleuresC.* 149-153; i si bé això a penes es produeix més que en síl·laba inicial, hi pogueren ajudar altres factors.

En tot cas podem comptar amb el fet que hi ha també en cèltic variant sufixal *-ÖLL-*, no sols *-ULL-*, encara que no tan copiosa (veg. a propòsit de l'aran. *martoell*, i gc. *martòt*, les dades que dono de Holder, en *P.Var.Gc.* 561 b-49-55 i n.25, *DECat.*, v, 546b12-16), i n. 21 i 22; i del gall.-port. *centola*, *-olla* (*DECH* II, 34b58-35); en fi també podem pensar que en *Merola*, (1), el canvi de sufix, tingués com a conseqüència, comunicar la *ò* oberta de *-OLA* a la de *-ULLA/ÖLLA*.

En això està l'últim escrúpol fonètic: la *-l-* no *-ll-* del nom (1). Degué haver-hi aquí, en efecte, un cas de sufix trivialitzat a favor d'un d'extensió enormement més gran, com *-ÖLLA*; si això no satisfà, pensaríem potser que en aquest cas es tracta d'una variant ja pre-romana en *-AULA*. Realment una base com **MERAULA* o **MEDÜLLA* té un convincent aire cèltic (recordem noms cèltics, com *BASCAUDA*, *BAGAUDA*, *ARAURA*, *-OS*, **DARAUCA* etc.); en tot cas no faria escrúpol la data primerenca de la grafia *Merola* en l'Acte de 839, car ja hi ha proves llavors del tancament, en català, de *AU* en *ò* (en la mateixa acta de 839: *Mesapolo*, *Oruz*, *Fococurvo*); i, en el capbreu *Losa*, *Loredia*. I en definitiva aquest detall mai podrà fer trontollar una etimologia altrament ben establerta.

Dos NLL veïns als catalans s'hi poden afegir encara: que tenen el mateix caràcter topogràfic i forma igual: